

EGY ÚJ BARLANG

A GÖMÖR-TORNAI KARSZTHEGYSÉGBEN

Írta KESSLER HUBERT

Mióta a Magyar Turista Szövetség az aggtelek-jósvafői Baradla-cseppkőbarlangot szakszerű kezelésébe vette, azóta a környékbeli lakosság körében is egyre több érdeket tapasztalhatunk a barlangok és azok kutatása iránt. Mig régebben minden földalatti üregbe vezető nyílást hamarosan betömtek, nehogy valami állat beleessen vagy az ördög abból kibújjon, addig mostanában mindinkább igyekeznek ilyen betömött nyílásokra visszaemlékezni és azokat újra kibontani.

Nem került el az Aggtelek és Jósvafő környéki községek lakóinak figyelmét az a körülmény, hogy ez a két község az utóbbi időben egyre több kedvezményben részesül, nevüket a sajtó révén az egész művelt világ megismeri, jó autótutakat, villanyvilágítást kapnak, évről évre több nyaraló keresi fel és számos munkaalkalomhoz jutnak a község lakói és ezt kizárólag a világhírű cseppkőbarlangnak köszönhetik.

A számos barlangnyílás között, melyeknek megvizsgálására az utóbbi időben megkértek, különösen egy keltette fel figyelmemet, amelyet a Jósvafővel szomszédos *Petri* községben találtak.

Petritől északi irányban kb. 1 km hosszú völgyet találunk, amelyik felső szakaszában meredek, sziklás hegyoldal alatt hirtelen vég-

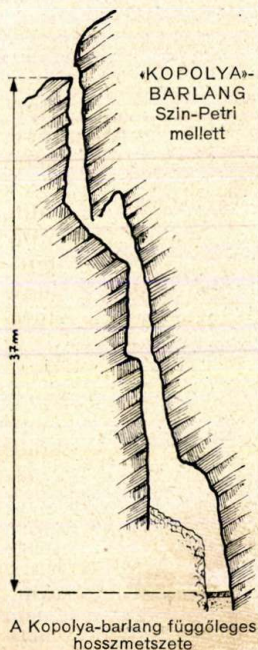
ződik. A hegyoldalból bővizű, erősen mésztartalmú forrás fakad. A forrás vizéből évezredek óta lerakódó mész a völgyben átlag 300 méter széles és 10 m vastag mésztufaréteg alakjában rakódott le, ami egészen hozzátétőleges számítás szerint körülbelül 3 millió köbméteres mészmennyiségnek felel meg. Ezt a mészmennyiséget a víz csakis a mészkőhegység belsejéből oldhatta ki, tehát ott egy tekintélyes anyagihiányt idézett elő, vagyis ha-

talmas barlangot alkotott. Ha a petrii völgytől északra elterülő hegyvidéket alaposabban szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy a felszíni csapadékvíznek más lefolyása, mint magán a kőzeten, tehát barlangon keresztül jóformán nincsen, mert nyílt völgyeket, amelyek a vizet levezetnék, nem találunk ott. Figyelembe kell azonban még azt is vennünk, hogy a jégkorszakban a völgyek általában még magasabban feküdtek. Ezzel kapcsolatban az ú. n. karsztvízszint és a barlangok nívója is magasabb volt. Az aggteleki barlangrendszerrel nyert tapasztalatok alapján feltételezhetjük, hogy ezen a vidéken a jégkori völgyek szintje kb. 70–80 méterrel magasabb volt mint ma, tehát a feltételezett barlangot is ebben a magasságban kell keresnünk.

Ha a völgy északi végénél emelkedő hegy (*Kopolya*) oldalát vizsgáljuk, ott csupa sziklatörmelékkel találunk, amelyik az esetleges barlangnyílást elrejti.

A kis barlangnyílás, amelyet néhány petrii fiatalember nekem még a múlt év végén megmutatott, a hegyoldalon, a mai völgy szint felett kb. 130 méter magasságban nyílik. Függőlegesen lefelé vezetett, azonban már három méter mélységben véget ért. Az itt felhalmozódott kőtörmelék elzárta a további utat. A nyílás tehát teljesen jelentéktelennek látszik; ha azonban meggondoljuk, hogy nagy vízszintes barlangokból gyakran felfelé, egészen a felszínig nyúló kürtők (zsombolyok) fejlődnek, akkor könnyen lehetségesnek tarthatjuk, hogy ez a nyílás a feltételezett vízszintes nagy barlangnak egy fölfelé vezető, eltömődött kürtője. Fentiek alapján kb. 50–60 m mélységbe kellene ezen a kürtőn lehatolni, hogy a vízszintes barlangot megtalálhassuk.

Biztatásomra a fiatalemberek, élükön *Szűcs Lajos* kovácmesterrel, hozzáfogtak a nyílás kibontásához. Megható lelkesedéssel dolgoztak szabad óráikban a barlangban, amelyik néhány nap múlva csakugyan függőleges zsombolynak bizonyult. Tömör, síma sziklafalak határolták, alja pedig örömmre nem sziklafenék volt, hanem kőtörmelék, amelyben nem kis meglepetésemre kőkori gabonaőrlekvét találtunk. Egyre mélyebbre

hatolva, végre kb. 10 méter mélységben kisebb terembe jutottak, melynek lejtős feneké északi irányban szűk nyílás fölött végződött. A nyílásból kötélrel teljesen körkeresztmetszetű, függőleges aknába ereszkedtünk. Ennek törmelékes fenekét újra ki kellett bontani. Húsz méter mélységben hatalmas, keresztbeakadt sziklák voltak, amelyek között a beledobott kő újabb mélységbe zuhant. Karbidlámpáinkkal levilágítottunk a kövek között és akkor láttuk, hogy terjedelmes csarnok felett állunk.

Miután a rendelkezésre álló létrák nem értek le, kötélhágcsót hozattam Aggtelekről és ezt engedték le a mélységbe. Nagynehezen sikerült a sziklák között átbujni és a hágcsóra lépni, amelyen azután lemásztam. Tág üregbe jutottam, amelyben 20 méter mélységben megpillantottam a feneket.

A terem mennyezetéről a maga nemében egészen egyedülálló cseppkövek csüngtek le: kb. 3 milliméter átmérőjű, teljesen átlátszó üvegszerű csövek voltak, amelyek közül a leghosszabb két és fél méter hosszú volt. Ilyen cseppkövet egyetlen más barlangban nem találtak még. Első dolgom volt ezt a természeti ritkaságot lefényképezni, mert féltem, hogy a későbbi munkánál esetleg letörik

A barlang sajátos vékony cseppkőképződményei
Foto Kessler

Foto Kessler

Az új «Koplya»-barlang bejárata

véletlenül. Már egy hangosabb szónál is rezgésbe jöttek ezek a csodálatos cseppkövek.

A terem lejtős fenekét azután tovább bontották a lázas buzgósággal dolgozó derék fiúk, akik néhány nap múlva az agyagból őskori állat hatalmas lábszártöredékét hozták felszínre, melynek pontos meghatározása jelenleg folyamatban van. Egyik nap azután elkedvetlenedve mesélték, hogy sziklafenekre akadtak. Nem akartam hinni a kudarcban és lemásztam a barlangba, ahol csakugyan sziklás feneket találtam, de legnagyobb örömömre ez csak kalcitnak bizonyult. Újabb buzdításomra kőfúróval átfúrták a kalcitréteget és félméter mélységben újabb lágy agyagra bukkantak. Ennek kitakarítása még jelenleg is folyik.

Bár nézetem szerint ez a barlang, melyet a hegyről «Koplya»-barlangnak neveztem el, egy nagyobb vízszintes barlangnak csak egy része, már magában is elég jelentős, hogy mint új barlang a kutatók és turisták figyelmét magáravonja.

A végtelen az az idő, melyben semmi történés sem mutat határkövet.

(Jarno I.: Börtön.)

Ha Kepler a bolygók helyzetét az újabb, pontos megfigyelésekkel észlelte volna, nem ismerte volna fel az ellipszist abban a finoman csipkézett görbében, melyet kölcsönös vonzásuk nagyon alárendelt hatása alatt leírnak.

(De Tastes : Astrophysique.)